

VEB consultatiereactie aan NBA, 'Beter Geregeld'

Van: European Investors-VEB

Aan: NBA

Datum: 28 april 2022

European Investors-VEB maakt graag van de gelegenheid gebruik haar reactie te geven op de NBA consultatie *regelgevend proces*. Zij doet dat met dit memorandum, waarin zij na een korte weergave van de vragen binnen het consultatiedocument *Beter Geregeld*, haar antwoorden doet volgen.

Al bijna 100 jaar beijvert European Investors-VEB ('VEB') zich de vertegenwoordiging van beleggers in Europa te bevorderen met de volgende activiteiten:

- Het nemen van betrokkenheid in beursgenoteerde ondernemingen door deelname aan algemene vergaderingen en in één-op-één gesprekken, daarbij lange termijn aandeelhouders vertegenwoordigend, gestoeld op onze interne analyses welke mede op kwalitatieve criteria zijn gebaseerd;
- Beleggersvertegenwoordiging in wetgevende en toezichthoudende trajecten binnen Europa, op terreinen en aspecten die rechtstreeks raken aan de juridische positie en beleggingen van beleggers; en
- Het voeren van juridische acties teneinde verbeteringen in governance te bewerkstelligen of schadevergoeding voor geleden beleggersschade te verkrijgen die het gevolg is van fraude, misleiding of wanbeleid binnen beursgenoteerde Europese ondernemingen of door banken, accountants en (oud-)bestuurders.

Vraag 1 – kunnen wij ons vinden in de drie thema's die de kern vormen voor de verbetering van het regelgevend proces:

- a. Vergroting van de betrokkenheid van extern belanghebbenden;**
- b. Verbetering van de onafhankelijkheid van het regelgevend proces;**
- c. Meer transparantie over het regelgevend proces en de daarbij gemaakte keuzen.**

Antwoord

Ad a

European Investors-VEB (VEB) heeft elders, bijvoorbeeld in haar bijdrage aan de consultatie door de Europese Commissie 'Strengthening the quality of corporate reporting and its enforcement' erop gewezen dat, gegeven de sterke lobby van de accountancysector, er een behoefte is aan een meer afgewogen vertegenwoordiging van stakeholders. In internationaal verband kan daarbij worden gedacht aan de EFRAG en aan de CEAOB.

VEB wil daarom uitdrukkelijk gezegd hebben dat het in haar ogen de NBA siert om de totstandkoming van beroepsreglementering met behulp van een meer divers samengestelde structuur te regelen. Dit is (dus) in lijn met voorgestelde internationale hervormingen. VEB respecteert dat dit door de NBA op nationaal niveau wordt gespiegeld. Daarom geldt hier dat VEB zich in beginsel kan vinden in vergroting van de betrokkenheid van extern belanghebbenden, waar deze extern belanghebbenden van buiten de accountancysector komen.

Bij wijze van vooropmerking – deze strekt zich uit tot meerdere afzonderlijke vragen in deze consultatie, niet slechts tot (deze) vraag 1) a – spreekt VEB waardering uit voor het uitstekende rapport van mevrouw Van Diggelen. VEB betreurt het dat Hoogendoorn op een aantal onderdelen minder ver wenst te gaan.

In de voorliggende versie – voordracht door het BOB van zijn leden, welke leden afkomstig zijn uit verschillende categorieën belanghebbenden – wordt bredere stakeholdervertegenwoordiging bevorderd. Waar het (vernieuwde) ACB de taak heeft belanghebbenden die geen lid zijn van het BOB meer bij de regelgeving te betrekken, wordt bredere stakeholdervertegenwoordiging eveneens gediend.

Ad b

Er is gereede aanleiding de onafhankelijkheid van het regelgevend proces te verbeteren. De concretisering onder de voorliggende voorstellen – een meer formele rol voor het (vernieuwde) ACB – gaat een eindweegs in die richting. Daarbij moet bedacht dat het bestuur van de NBA uiteindelijk het laatste woord kan nemen, doch, wanneer het dat doet, daarover dan wel transparant dient te zijn. Daarmee kan VEB leven.

Ad c

Over één aspect van transparantie ging het al sub b); wijkt het bestuur af van voorstellen van het (vernieuwde) ACB, dient het transparant te zijn. Zowel het ACB en het BOB zijn publieke verantwoording verschuldigd. Dat is, op zichzelf, een goede zaak.

Vraag 2 – uitwerking van de betreffende kernthema's

a) Vergroting van de betrokkenheid van extern belanghebbenden

- i) Het instellen van een afzonderlijk belanghebbendenorgaan;**
- ii) De taken en verantwoordelijkheden van een dergelijk orgaan;**
- iii) De samenstelling van een dergelijk orgaan;**
- iv) De werkwijze**

Antwoord

Ad a) i) – afzonderlijk belanghebbendenorgaan: het BOB

VEB beseft dat bij de centrale vraag of het publieke belang voldoende is geborgd bij de totstandkoming van beroepsregelgeving, maatschappelijk vertrouwen, en, daarmee, beeldvorming, een essentiële rol spelen. Zoals door Hoogendoorn werd aangetekend, is de invloed van stakeholders onvoldoende, althans, ten minste onvoldoende uitdrukkelijk aanwezig of zichtbaar. VEB ziet het belang van de instelling van het BOB. Daarbij kan wel worden aangetekend dat de terminologie aanleiding kan geven tot verwarring. Waar het gaat over het (vernieuwde) ACB, wordt voorgesteld hem de 'status' van een *orgaan* binnen de NBA te geven. Dat zou, waar het ACB een meer formele status dient te krijgen, een passend onderscheid moeten opleveren t.o.v. 'adviescollege'.

In de voorstellen wordt het BOB een ‘adviesorgaan’. Dat betekent dat waar het het BOB betreft, de termen ‘advies’ en ‘orgaan’, kennelijk (toch) als nevensgeschikt kunnen gelden.

Ad a) ii) – taken en verantwoordelijkheden van het BOB

De voorliggende plannen beogen het BOB *daadwerkelijk invloed te doen hebben* op de reglementering. Het is niet de bedoeling dat het BOB de regelgeving vaststelt. Echter vindt Hoogendoorn dat het BOB niet een *toezichthoudende taak* moet hebben. Hoogendoorn vindt dat in deze beginfase niet verstandig, omdat toezichthouden relatief zware verantwoordelijkheden met zich brengt. Aldus kiest Hoogendoorn voor een model waarin het BOB een adviesorgaan van het (nieuwe) ACB wordt. Hoogendoorn modelleert zijn constructie met een oriëntatie op de wettelijke inrichting van de adviserende bevoegdheden van de ondernemingsraad. Materieel houdt dit in dat het (nieuwe) ACB verplicht is advies te vragen aan het BOB, dat het (nieuwe) ACB dat advies moet betrekken in de besluitvorming, en – wezenlijk in de ogen van VEB – dat een afwijking van het advies op gegronde wijze gemotiveerd dient te worden. Ter waarborging van de ‘checks-and-balances’ stelt Hoogendoorn dan nog voor een escalatieprocedure toe te voegen. Wil het BOB zich niet neerleggen bij een gemotiveerde afwijking van zijn advies, wordt het meningsverschil voorgelegd aan het bestuur van de NBA.

Alles goed en wel; wat VEB betreft moet bij het laatste dan wel duidelijk zijn dat het (nieuwe) ACB volstrekt transparant is over zijn verwerking van de adviezen van het BOB. Dit is een aspect dat Hoogendoorn behandelt onder transparantie, waar de transparantie die door het (nieuwe) ACB dient te worden betracht aan de orde is. Wordt echter geborgd dat de uitwisselingen tussen het BOB en het (nieuwe) ACB – waar het (nieuwe) ACB desbewust ervoor kiest een advies niet te volgen – in de openbaarheid komen, is daarmee inderdaad gegeven (gelijk Hoogendoorn stelt) dat de adviesrol van het BOB die van een toezichthouder nadert. Het maakt daarom voor VEB niet wezenlijk uit welke kwalificatie aan de taak van het BOB wordt gegeven.

Wij kunnen Hoogendoorn volgen waar hij aantekent dat de verantwoordelijkheden uit de taken kunnen worden afgeleid. Dit hoeft verder geen nadere bespreking op deze plaats.

Ad a) iii) – samenstelling

VEB kan de voorstellen t.a.v. de samenstelling in grote lijnen volgen. Het zou goed zijn een geschiktheidsmatrix te hanteren, teneinde te waarborgen dat zowel beleggers- als gebruikersperspectief in ruimschoots voldoende mate vertegenwoordigd zijn in het BOB. Waar kandidaten in de loop van hun carrière vaak ervaring hebben opgedaan vanuit meerdere achtergronden, kan dat doel (belichting binnen het BOB vanuit beleggers- en gebruikersperspectief) worden gediend.

Leden hebben zitten op persoonlijke titel. Daarom moet worden beloofd voor de activiteiten t.b.v. het BOB door de NBA, opdat zelfs schijn van last of ruggespraak wordt voorkomen.

Ad a) iv) – werkwijze

VEB heeft veel sympathie voor het voorstel dat er gelegenheid is minderheidsstandpunten mee te doen geven aan het (nieuwe) ACB.

Vraag 2**b) Verbetering van de onafhankelijkheid ('zelfstandigheid') van het regelgevend proces**

- i) De verhouding tussen ACB, bestuur en ALV;**
- ii) De verhouding tussen ACB en belanghebbenden orgaan;**
- iii) De samenstelling van het ACB en de benoeming van leden.**

Antwoord**Ad b) i) – verhouding tussen ACB, bestuur en ALV**

In het voorstel brengt de verzelfstandiging van het (nieuwe) ACB met zich dat de rol van het bestuur vooral een formele is; het bestuur heeft niet meer de mogelijkheid het (nieuwe) ACB te verplichten de voorgestelde regelgeving op de door het bestuur gewenste wijze aan te passen. Het bestuur behoudt een formele taak (dat is kennelijk een uitvloeisel van de geldende juridische structuur). Dus, het (nieuwe) ACB maakt onderdeel uit van de NBA. Daaruit vloeit wel voort dat het bestuur wel degelijk de bevoegdheid heeft voorstellen van het (nieuwe) ACB af te keuren.

Het bestuur speelt een grote rol waar het BOB van mening verschilt met het (nieuwe) ACB. Dat is hierboven aan de orde geweest in onze beantwoording sub a) ii): Wil het BOB zich niet neerleggen bij een gemotiveerde afwijking van zijn advies, wordt het meningsverschil voorgelegd aan het bestuur. De consequentie die Hoogendoorn aan het laatste verbindt is dat het bestuur dient te bemiddelen en zo nodig de knoop moet doorhakken, dan wel het verschil van mening dient voor te leggen aan de ledenvergadering.

Wederom: transparantie. Waar het bestuur uiteindelijk besluit de knoop door te hakken in de door het (nieuwe) ACB bepleite zin (en daarmee het advies van het BOB niet opvolgt) moet dat in de volledige openheid plaatsvinden. Blijvende meningsverschillen blijven zichtbaar voor de buitenwereld.

VEB kan hiermee leven – de transparantie maakt dat de formele (en toch ook resterende: materiële) bevoegdheid van het bestuur door de eis van transparantie wordt ingeperkt. Overigens moet het duidelijk zijn dat blijf van veelvuldige en grondige meningsverschillen aanmerkelijke schade kan toebrengen aan het vertrouwen in de accountancysector. Daarom zullen de onderlinge organen ervoor willen waken in goede harmonie tot afgewogen besluiten te komen.

Ad b) ii) – verhouding ACB en belanghebbendenorgaan

Hierover heeft VEB weinig op te merken. Wat VEB betreft is duidelijk, ook op grond van hetgeen zij al opmerkte, dat het (nieuwe) ACB daadwerkelijk rekening heeft te houden met het BOB. Dat is de kern.

Ad b) iii) - samenstelling

De eis dat de voorzitter onafhankelijk dient te zijn, in combinatie met het met één mond spreken van het (nieuwe) ACB, draagt bij aan collectieve/collegiale besluitvorming als orgaan. Eveneens ondersteunt VEB dat een minderheid van de leden uit andere disciplines afkomstig moet zijn.

Wat de benoeming betreft, ondersteunt VEB dat het BOB een rol speelt bij die van voorzitter en plaatsvervangend voorzitter. De zelfstandigheid/onafhankelijk wordt geschraagd met de onmogelijkheid voor het bestuur de (meerderheid) van de leden van het (nieuwe) ACB te vervangen (dus, handhaving van de vaste periodes van benoeming).

Tenslotte, t.a.v. ‘resources’: het is belangrijk dat alle leden van het orgaan geremunereerd worden. Formele representatie dient immers voorkomen te worden. In het voorstel wordt aangegeven dat de leden, *waar relevant*, ruggespraak kunnen plegen. Het moge duidelijk zijn; de leden van het (nieuwe) ACB mogen geen lasthebber zijn, en waar er al ruggespraak wordt gepleegd, dient dat onverplicht te zijn.

Vraag 2

c) Meer transparantie over het regelgevend proces en de daarbij gemaakte keuzen

i) De communicatie en verantwoording door het ACB

Antwoord

De verzelfstandiging van het (nieuwe) ACB krijgt gestalte door informatieverschaffing, los van die door het bestuur. In belangrijkste mate wordt het belang van transparantie gediend met verantwoording over gemaakte keuzes en afwegingen, zeker waar het gevallen betreft van meningsverschillen met het BOB. Dit is hierboven al besproken en VEB ondersteunt dit.

Vraag 3 – voldoende rekening gehouden met belangen van MKB-accountants, kleine kantoren en stakeholders?

Antwoord

Zeker waar het het BOB betreft, ziet het er ernaar uit dat in brede mate rekening wordt gehouden met vertegenwoordiging door stakeholders buiten de kring van de accountancysector. Wat betreft de mate waarin – met name kijkend naar de beoogde samenstelling van het (nieuwe) ACB – rekening wordt gehouden met de belangen van MKB-accountants en kleine kantoren, is VEB neutraal. Wat haar betreft, heeft beroepsregelgeving eerst en vooral baat bij borging van kwaliteit. VEB beseft dat de leden van het (nieuwe) ACB een afspiegeling van de beroepsgroep dient te zijn, maar voor haar mag dit nooit zwaarder wegen of afdoen aan het vaktechnisch gehalte.

Vraag 4 – keuze om binnen de wetgevende kaders te blijven. Verhouding van het ACB tot andere regelgevers, zoals RJ en Monitoring Commissie Corporate Governance**Antwoord**

VEB onderschrijft de keuze om binnen de wetgevende kaders te blijven. In belangrijke mate heeft dat ermee te maken dat wij niet goed zien hoe geheel nieuwe constructies (vooral waar dat ertoe zou leiden dat enig orgaan met de regelgevende taak niet langer onder de paraplu van de NBA valt en, daarmee, er een nieuwe, autonome organisatie ontstaat, die laatste als publiekrechtelijk orgaan/publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie) aanmerkelijke efficiëntievoordelen met zich zouden brengen. Zeker niet minder belangrijk vindt VEB in dit verband dat rekening wordt gehouden met Europese en internationale ontwikkelingen. Met het laatste bedoelt VEB dat wij niet nu zouden moeten verbouwen wat op niet al te lange termijn opnieuw aan radicale herziening toe is.

Wat de verhouding tot andere regelgevers betreft kan VEB kort zijn; daarin verandert niets. Aan het (nieuwe) ACB zorg te dragen dat andere regelgevers commentaar geven op voorgestelde regelgeving. In het rapport geeft Hoogendoorn aan dat van het (nieuwe) ACB mag worden verwacht dat zij – meer dan nu het geval is – andere belanghebbenden uitdrukkelijk uitnodigt commentaar te leveren. Regie bij het (nieuwe) ACB met een rol voor het BOB. Het BOB kan zijn gericht op het stimuleren van en overleg met de ‘achterban’.

Vraag 5 – heeft VEB andere zaken die zij onder de aandacht wil brengen aan het NBA bestuur met betrekking tot dit rapport**Antwoord**

VEB tekent aan dat zij – bijvoorbeeld in haar hierboven al genoemde bijdrage aan de consultatie door de Europese Commissie ‘Strengthening the quality of corporate reporting and its enforcement’ – erop wijst dat gestreefd moet worden naar internationale convergentie van rapportage en, daarmee, rapportagestandaarden en het toezicht daarop. Binnen diezelfde consultatie tekent VEB aan dat zij een sterke voorkeur heeft voor Europese (uniforme) regelgeving betreffende het audit beroep. Gegeven de sterke lobby van de accountancysector, moedigt VEB de Europese Commissie aan bredere stakeholdervertegenwoordiging na te streven. Binnen de regelgevende kaders, moet de vooropstelling van de verantwoordelijkheid van de externe accountant als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer, prioriteit hebben en haar beslag krijgen. Tevens moet bewerkstelligd dat accountantsorganisaties die zich afficheren als wereldwijde firma’s, daadwerkelijk onderworpen kunnen zijn aan supranationaal, uniform toezicht door de daartoe geëquipeerde toezichthouder van het land van de (organisatorische) hoofdvestiging.

Centralisatie van standaardisering en de daadwerkelijke effectuering van het toezicht verdienen grote aandacht.